

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r. poz. 5, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jest powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na sześcioletnią kadencję spośród 5 kandydatów wybranych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego albo w trybie określonym w art. 13 § 6 i może zostać ponownie powołany tylko raz. Osoba powołana na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego może zajmować to stanowisko tylko do czasu przejścia w stan spoczynku, przeniesienia w stan spoczynku albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego.”;

2) w art. 13:

a) w § 2 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„Jeżeli także na tym posiedzeniu uchwały nie podjęto ze względu na brak wymaganego kworum, uchwała może zostać podjęta na kolejnym posiedzeniu bez względu na liczbę obecnych sędziów.”,

b) dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Jeżeli nie później niż na 2 tygodnie przed upływem kadencji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo w terminie 21 dni od dnia przejścia w stan spoczynku, przeniesienia w stan spoczynku albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego albo zrzeczenia się stanowiska Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej nie zostanie przekazana uchwała w sprawie wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, zawierająca listę 5 kandydatów, wraz z protokołem głosowania, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 650, 771, 847, 848, 1045, 1443 i 2507 oraz z 2019 r. poz. 125.

powołuje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego spośród wszystkich sędziów Sądu Najwyższego.”;

3) w art. 15:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prezes Sądu Najwyższego jest powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, na trzyletnią kadencję spośród od 3 do 5 kandydatów wybranych przez zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego albo w trybie określonym w § 4 i może zostać ponownie powołany tylko dwukrotnie. Osoba powołana na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego może zajmować to stanowisko tylko do czasu przejścia w stan spoczynku, przeniesienia w stan spoczynku albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego.”;

b) w § 3 po wyrazach „art. 13” dodaje się wyrazy „§ 1–5”;

c) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli nie później niż na 2 tygodnie przed upływem kadencji Prezesa Sądu Najwyższego albo w terminie 21 dni od dnia przejścia w stan spoczynku, przeniesienia w stan spoczynku albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego albo zrzeczenia się stanowiska Prezesa Sądu Najwyższego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej nie zostanie przekazana uchwała w sprawie wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, zawierająca listę od 3 do 5 kandydatów, wraz z protokołem głosowania, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powołuje Prezesa Sądu Najwyższego spośród wszystkich sędziów danej izby Sądu Najwyższego.”;

4) w art. 19 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dokonywanie wyboru od 3 do 5 kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą danej izby;”.

5) w art. 27:

a) w § 1:

– po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych i prokuratorów;”;

– w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w związku z odwołaniami od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa.”;

b) w § 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sędziów, asesorów sądowych i prokuratorów dotyczące przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, przewinień wskazanych we wniosku, o którym mowa w art. 97 § 3, oraz zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie.”;

c) w § 4 w pkt 1 po wyrazie „sędziów” dodaje się wyrazy „, asesorów sądowych”;

6) w art. 55 w § 3 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„Decyzja o zwolnieniu zatrzymanego sędziego wymaga pisemnego uzasadnienia, które powinno zostać sporządzone niezwłocznie, nie później niż przed upływem 24 godzin od jej podjęcia, i wskazywać powody zwolnienia, przy uwzględnieniu potrzeb związanych z zapewnieniem prawidłowego toku postępowania.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1921 oraz z 2019 r. poz. 125) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 30 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. O zatrzymaniu sędziego niezwłocznie powiadamia się prezesa wojskowego sądu okręgowego właściwego ze względu na miejsce zatrzymania. Może on nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego sędziego. Decyzja o zwolnieniu zatrzymanego sędziego wymaga pisemnego uzasadnienia, które powinno zostać sporządzone niezwłocznie, nie później niż przed upływem 24 godzin od jej podjęcia, i wskazywać powody zwolnienia, przy uwzględnieniu potrzeb związanych z zapewnieniem prawidłowego toku postępowania. O fakcie zatrzymania sędziego prezes wojskowego sądu okręgowego niezwłocznie zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości i Ministra Obrony Narodowej.”;

2) w art. 39a po § 2 dodaje się § 2a i 2b w brzmieniu:

„§ 2a. W sprawach, o których mowa w art. 30, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej, a w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.

§ 2b. W sprawach, w których właściwy jest Sąd Najwyższy, czynności prezesa sądu dyscyplinarnego wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, 55, 60 i 125) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 57aa w § 4 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

„Za dzień zakończenia postępowania wobec kandydata w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim przyjmuje się dzień złożenia przez niego oświadczenia o cofnięciu zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie, o ile złożenie tego oświadczenia nastąpiło przed uprawomocnieniem się wobec kandydata uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, dzień upływu wobec kandydata terminu do złożenia zastrzeżenia od pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia albo dzień uprawomocnienia się wobec kandydata uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie:

- 1) nieuwzględnienia zastrzeżenia od pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia albo
- 2) umorzenia postępowania, albo
- 3) nieprzedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, albo
- 4) przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.”;

2) w art. 80 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. O zatrzymaniu sędziego niezwłocznie powiadamia się prezesa sądu apelacyjnego właściwego ze względu na miejsce zatrzymania. Może on nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego sędziego. Decyzja o zwolnieniu zatrzymanego sędziego wymaga pisemnego uzasadnienia, które powinno zostać sporządzone niezwłocznie, nie później niż przed upływem 24 godzin od jej podjęcia, i wskazywać powody zwolnienia, przy uwzględnieniu potrzeb związanych z zapewnieniem prawidłowego toku postępowania. O fakcie zatrzymania sędziego prezes sądu apelacyjnego niezwłocznie zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości i Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.”;

3) w art. 110:

a) § 2 i 2a otrzymują brzmienie:

„§ 2. Sądy dyscyplinarne są ponadto właściwe do orzekania w sprawach, o których mowa w art. 37 § 5, art. 75 § 2 pkt 3, art. 80 i art. 106zd.

§ 2a. Do rozpoznawania spraw, o których mowa w art. 37 § 5 i art. 75 § 2 pkt 3, właściwy miejscowo jest sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem. W sprawach, o których mowa w art. 80 i art. 106zd, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej, a w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.”;

b) po § 2a dodaje się § 2b w brzmieniu:

„§ 2b. W sprawach, w których właściwy jest Sąd Najwyższy, czynności prezesa sądu dyscyplinarnego wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2107 oraz z 2019 r. poz. 125) w art. 49 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W sprawach nieuregulowanych w ustawie, do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz do sędziów, urzędników i pracowników tego Sądu, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące Sądu Najwyższego, z wyjątkiem art. 44 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609 i ...).”.

Art. 5. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349 oraz z 2019 r. poz. 273) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) użyte w art. 250 § 2, art. 282 § 2 i art. 367 § 2 wyrazy „Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych” zastępuje się wyrazami „Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych”;
- 2) w art. 324 § 1 wyrazy „Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych” zastępuje się wyrazami „Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych”.

Art. 6. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84 i 609) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 43 w ust. 2 skreśla się wyrazy „, z zastrzeżeniem art. 44 ust. 1b”;
- 2) w art. 44:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Odwołanie nie przysługuje w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.”,

b) uchyla się ust. 1b,

c) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Przewodniczącego, w terminie dwutygodniowym od doręczenia uchwały z uzasadnieniem.

3. Do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.³⁾) o skardze kasacyjnej. Przepisu art. 87¹ tej ustawy nie stosuje się.”,

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1467, 1499, 1544, 1629, 1637, 1693, 2385 i 2432 oraz z 2019 r. poz. 55 i 60.

d) uchyla się ust. 4.

Art. 7. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1767, z 2018 r. poz. 5, 1000, 1443 i 1669 oraz z 2019 r. poz. 125) w art. 145 po § 1 dodaje się § 1a i 1b w brzmieniu:

„§ 1a. W sprawach, o których mowa w art. 135, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie 1 sędziego Izby Dyscyplinarnej, a w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie 3 sędziów Izby Dyscyplinarnej.

§ 1b. W sprawach, w których właściwy jest Sąd Najwyższy, czynności prezesa sądu dyscyplinarnego wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej.”.

Art. 8. Postępowania w sprawach odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają umorzeniu.

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Zmiany legislacyjne proponowane w projektowanej ustawie dotyczą regulacji związanych z obsadzaniem stanowisk funkcyjnych w Sądzie Najwyższym, postępowaniami nominacyjnymi na stanowiska sędziowskie, uchylaniem immunitetu sędziowskiego albo prokuratorskiego oraz właściwością izb Sądu Najwyższego i mają na celu usprawnienie procedur realizowanych w tym zakresie.

Zmiany proponowane w art. 12, art. 13, art. 15 i art. 19 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r. poz. 5, z późn. zm.) służą uzupełnieniu regulacji dotyczących powoływania Pierwszego Prezesa oraz Prezesów Sądu Najwyższego i zapewnieniu możliwości obsadzenia tych stanowisk także w takich sytuacjach, gdy w rozsądnych terminach nie dojdzie do wyłonienia, z jakichkolwiek przyczyn, odpowiedniej liczby kandydatów na te stanowiska przez, odpowiednio, Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego albo zgromadzenia ogólne sędziów poszczególnych izb Sądu Najwyższego. Rozwiązania te mają na celu zagwarantowanie możliwości nieprzerwanego funkcjonowania Sądu Najwyższego i właściwej organizacji jego pracy.

Zmiany w art. 27 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, art. 39a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1921, z późn. zm.), art. 110 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, z późn. zm.) oraz art. 145 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1767, z późn. zm.) służą wprowadzeniu właściwości Sądu Najwyższego w zakresie rozpoznawania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych i prokuratorów (oraz niewymienianych wprost asesorów prokuratury, do których zgodnie z art. 174 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące prokuratorów).

Proponowane rozwiązanie służyć będzie ujednoliceniu praktyki w sprawach o uchylenie immunitetu w oparciu o wypracowane standardy orzecznicze, jak również przyspieszeniu rozpatrywania wniosków w tym przedmiocie, co ma znaczenie zarówno dla organów postępowania karnego, jak i osoby objętej zarzutami.

Celowe jest powierzenie rozpoznawania spraw z tego zakresu Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy już rozpoznawanie spraw o zezwolenie na

pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów Sądu Najwyższego oraz rozpoznawanie już w pierwszej instancji w odniesieniu do wszystkich sędziów i prokuratorów spraw przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych.

Jednocześnie w nowelizowanym art. 27 § 1 pkt 4 ustawy o Sądzie Najwyższym doprecyzowuje się regulacje ustawowe przez wskazanie, że do właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego należą sprawy rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w związku z odwołaniami od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa. Dotychczas jedynie art. 27 § 4 pkt 3 ustawy normował, że Wydział Drugi Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego rozpatruje odwołania od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa, brak zaś było odpowiednika tej normy w przepisie określającym ogólnie kategorie spraw powierzonych Izbie Dyscyplinarnej.

Ponadto projektowane zmiany w art. 27 ustawy o Sądzie Najwyższym i art. 110 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych zawierają uzupełnienia wskazujące na właściwość sądów dyscyplinarnych także w sprawach asesorów sądowych.

Uzupełnienie art. 55 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz analogiczne zmiany w art. 30 § 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych i w art. 80 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych mają na celu wprowadzenie obowiązku przedstawienia na piśmie uzasadnienia decyzji prezesa sądu nakazującej natychmiastowe zwolnienie sędziego, zatrzymanego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa.

W pisemnym uzasadnieniu decyzji powinny zostać wskazane przyczyny zwolnienia oraz okoliczności, które w ocenie osoby podejmującej decyzję przemawiają za tym, że zwolnienie zatrzymanego sędziego nie wpłynie negatywnie na prawidłowość ustaleń faktycznych dokonywanych w ramach tzw. czynności sprawdzających, czy też w późniejszym czasie w trakcie ewentualnego prowadzenia postępowania przygotowawczego.

Wprowadzenie postulowanych zmian będzie pozostawać w zgodzie z interesem wymiaru sprawiedliwości, minimalizując ryzyko odczytywania przez opinię społeczną takich decyzji jako niezrozumiałych i merytorycznie nieuzasadnionych, i podejrzeń, że stanowią one przejaw solidarności zawodowej środowiska sędziowskiego. Zwiększą one transparentność decyzji podejmowanych przez prezesów sądów w przypadkach ujęcia sędziego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa i przyczynią się do wzrostu autorytetu sądownictwa poprzez wykazanie racji leżących u podstaw decyzji o zwolnieniu zatrzymanego sędziego.

Podkreślić należy, że proponowane rozwiązanie nie wprowadza żadnych przesłanek warunkujących możliwość podjęcia przez prezesa sądu decyzji nakazującej zwolnienie zatrzymanego sędziego, a tym samym w żadnym stopniu nie narusza gwarancji wynikającej z art. 181 Konstytucji.

Celem zmian w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, z późn. zm.) jest uregulowanie stanu prawnego powstałego w wyniku wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie o sygn. akt K 12/18, w którym stwierdzono niezgodność art. 44 ust. 1a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z art. 184 Konstytucji.

Przepis art. 44 ust. 1a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, dodany przez ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), miał na celu wyłączenie Sądu Najwyższego od rozpoznawania odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa dotyczących nominacji na stanowiska sędziów tego sądu. Rozwiązanie to zapewniało bowiem Sądowi Najwyższemu zbyt daleko idący wpływ na obsadę stanowisk sędziowskich w tym sądzie, w zakresie podważającym unormowania konstytucyjne, zgodnie z którymi wyłączną kompetencją Krajowej Rady Sądownictwa jest przedstawianie Prezydentowi wniosków dotyczących powołania sędziów, powoływanie sędziów jest zaś prerogatywą Prezydenta, który po otrzymaniu wniosku Krajowej Rady Sądownictwa dysponuje samodzielnym uprawnieniem do powołania sędziego wskazanego we wniosku albo odmowy powołania, a jego decyzja w tym zakresie nie wymaga uzasadnienia, ani nie podlega kontroli sądowej (art. 179 i art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji). Mimo że w przypadku wniesienia odwołania od uchwały w przedmiocie oceny kandydatur na stanowiska sędziowskie z formalnego punktu widzenia kontrola sądowa ogranicza się wyłącznie do prawidłowości postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa i nie może wkraczać w merytoryczną ocenę kandydatur dokonywaną przez Radę, to jednak Sąd Najwyższy, rozpoznając sprawy odwołań, dysponował możliwością skutecznego i powtarzalnego (o ile po uchyleniu uchwały i ponownym rozpoznaniu sprawy przez Krajową Radę Sądownictwa wniesione zostało choćby jedno odwołanie) blokowania przedstawienia Prezydentowi kandydata wybranego przez Krajową Radę Sądownictwa. Uprawnienie Krajowej Rady Sądownictwa do przedstawienia wybranej kandydatury na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego Prezydentowi mogło zatem stać się iluzoryczne, a Prezydent w ogóle mógł zostać pozbawiony szansy wypowiedzenia się co do kandydata proponowanego przez Krajową Radę Sądownictwa. Sąd Najwyższy mógł faktycznie zablokować każdą kandydaturę na sędziego

tego sądu, co prowadziło do zaistnienia elementów mechanizmu kooptacyjnego – jedynie akceptowani przez Sąd Najwyższy kandydaci mogli uzyskać objęcie wnioskiem do Prezydenta o powołanie na stanowisko sędziowskie w tym sądzie. Z tych względów ustawodawca zdecydował się w art. 44 ust. 1a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa na powierzenie rozpoznawania odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach dotyczących powołań na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu.

Z uwagi na powyższe, w sytuacji gdy Trybunał Konstytucyjny zakwestionował możliwość rozpoznawania odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa przez Naczelny Sąd Administracyjny, stwierdzając niezgodność art. 44 ust. 1a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z art. 184 Konstytucji, za optymalne rozwiązanie należy uznać wyłączenie możliwości wnoszenia odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

Wymaga podkreślenia, że rozwiązanie wyłączające możliwość poddania kontroli sądowej rozstrzygnięć podejmowanych w toku procedur nominacyjnych na stanowiska sędziowskie nie jest niczym wyjątkowym z punktu widzenia standardów demokratycznego państwa prawnego. W szeregu państw europejskich brak jest możliwości zaskarżenia na drodze sądowej jakichkolwiek decyzji związanych z wyłanianiem kandydatów na stanowiska sędziowskie i powoływaniem sędziów spośród tych kandydatów, w tym również w takich przypadkach, gdy wpływ przedstawicieli władzy wykonawczej lub ustawodawczej na nominacje sędziowskie jest nieporównanie większy niż w modelu obowiązującym w Polsce, w którym Prezydent ma wyłącznie możliwość powołania albo odmowy powołania kandydata przedstawionego przez niezależny, konstytucyjny organ stojący na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, w którego składzie większość stanowią sędziowie.

W Szwecji sędziowie Sądu Najwyższego, w tym prezes Sądu Najwyższego, powoływani są przez rząd (w praktyce przez Ministra Sprawiedliwości) na wniosek Rady ds. Nominacji Sędziów, która składa się wyłącznie z osób wskazywanych przez parlament i rząd. Kandydaty przedstawione przez Radę nie są wiążące dla rządu, a jedynym ograniczeniem jest konieczność umożliwienia Radzie przedstawienia opinii o kandydacie zaproponowanym z własnej inicjatywy rządu przed jego powołaniem na sędziego. W Danii sędziowie Sądu Najwyższego są mianowani przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek Komisji ds. Nominacji Sędziowskich. W Belgii sędziowie Sądu Kasacyjnego mianowani są przez króla z dwóch list podwójnych, z których jedną przedkłada sam Sąd Kasacyjny, drugą zaś przemiennie Izba Reprezentantów albo Senat. W Holandii król (królowa) powołuje sędziów

Sądu Najwyższego dekretem królewskim na wniosek Drugiej Izby Stanów Generalnych (tj. izby niższej parlamentu), która przedstawia potrójną liczbę kandydatów. W Irlandii sędziowie, w tym Prezes Sądu Najwyższego, są powoływani przez Prezydenta na wniosek rządu. Na Malcie i w Słowacji sędziów powołuje Prezydent na wniosek rady sądownictwa, z tym że na Malcie Prezydent zasięga opinii Premiera, który dysponuje uprawnieniem do zawetowania kandydatury przedstawionej przez radę sądownictwa.

W żadnym z wymienionych państw nie ma możliwości zaskarżenia do sądu ani okoliczności nieuwzględnienia określonej osoby na liście kandydatów do stanowisk sędziowskich, ani niepowołania jej na stanowisko sędziowskie spośród wyłonionych kandydatów, zarówno w odniesieniu do stanowisk w sądzie najwyższym danego państwa, jak i pozostałych stanowisk sędziowskich.

W tym kontekście wymaga podkreślenia, że rozwiązania proponowane w projekcie obejmują wyłączenie możliwości odwołania się od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa do Sądu Najwyższego jedynie w odniesieniu do postępowań nominacyjnych dotyczących stanowisk w tym sądzie, możliwość odwołania zostanie zachowana w odniesieniu do stanowisk we wszystkich pozostałych sądach.

Podstawową regulacją służącą wprowadzeniu przedstawionego rozwiązania jest projektowany przepis art. 44 ust. 1 zdanie drugie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, zgodnie z którym odwołanie od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nie przysługuje w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Pozostałe zmiany w art. 43 i art. 44 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa są jedynie konsekwencją wyłączenia możliwości wnoszenia odwołań w tych sprawach i wyeliminowania rozpoznawania tych odwołań przez Naczelny Sąd Administracyjny.

Wymaga przy tym odnotowania, że zawarte w art. 44 ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa unormowanie wyłączające możliwość wnoszenia odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w postępowaniach nominacyjnych dotyczących stanowisk sędziego Sądu Najwyższego zastępuje dotychczasową treść zdania drugiego w tym przepisie, zgodnie z którym odwołanie nie przysługuje w sprawach określonych w art. 3 ust. 2 pkt 2 niniejszej ustawy, czyli w sprawach dotyczących rozpatrywania wniosków o przeniesienie sędziego w stan spoczynku. Nowelizując art. 44 ust. 1, należy usunąć to unormowanie jako niespójne z rozwiązaniami systemowymi, gdyż art. 73 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 38 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym

(na mocy odesłań stosowane także do sędziów sądów administracyjnych i wojskowych) przewidują możliwość wnoszenia odwołań w tych sprawach.

Niezbędnym uzupełnieniem zmian w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa jest zmiana w art. 49 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2107, z późn. zm.). Służy ona jednoznacznemu wskazaniu, że w ramach odpowiedniego stosowania do Naczelnego Sądu Najwyższego i jego sędziów, w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie, przepisów dotyczących Sądu Najwyższego, nie będzie stosowany przepis art. 44 ust. 1 zdanie drugie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, a zatem w postępowaniach nominacyjnych na stanowiska sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa będzie przysługiwało odwołanie do Sądu Najwyższego.

Konsekwencją powyższych rozwiązań jest również przepis przejściowy, przewidujący umorzenie z mocy prawa niezakończonych postępowań toczących się przed Naczelnym Sądem Administracyjnym wskutek zaskarżenia uchwał Krajowej Rady Sądownictwa dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

Zmiana brzmienia zdania trzeciego w art. 57aa § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych ma na celu wprowadzenie możliwości zakończenia postępowania w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim z chwilą złożenia przez kandydata oświadczenia o cofnięciu zgłoszenia. W obecnym stanie prawnym oświadczenie takie nie wpływa automatycznie na tok postępowania nominacyjnego, wywołując konieczność jego rozpatrzenia przez Krajową Radę Sądownictwa i umorzenia postępowania nominacyjnego. W ocenie projektodawcy taka procedura – w szczególności przy uwzględnieniu, że kandydat może ubiegać się w jednym czasie wyłącznie o jedno stanowisko sędziowskie – była nadmiernie sformalizowana i prowadziła do zbędnego wydłużenia postępowania dotyczącego danej osoby o okres od momentu wyrażenia przez kandydata woli rezygnacji z konkursu do momentu wydania stosownej uchwały przez Krajową Radę Sądownictwa. Mając na względzie dyspozytywny charakter oświadczenia woli o udziale w postępowaniu nominacyjnym, nic nie stoi na przeszkodzie, by mogło ono zakończyć się już z chwilą oświadczenia przez kandydata o rezygnacji z ubiegania się o określone stanowisko sędziowskie, z tym zastrzeżeniem, że oświadczenie to będzie skuteczne, o ile zostanie złożone przed uprawomocnieniem się wobec tego kandydata uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

Zmiany proponowane w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, z późn. zm.) mają jedynie charakter porządkujący i zmierzają do zastąpienia nazwy zniesionej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego wskazaniem Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, obecnie właściwej w sprawach, których dotyczą nowelizowane przepisy. Mimo że zagadnienie występowania w przepisach odrębnych nazw zniesionych izb Sądu Najwyższego zostało uregulowane w art. 128 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, za zasadnością wprowadzenia proponowanych zmian przemawiają względy komunikatywności tekstu ustawy – Kodeks wyborczy.

Przewiduje się wejście w życie projektowanej ustawy po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia. Należy podkreślić, że projektowane regulacje mają charakter porządkujący i doprecyzowujący, dotyczą kwestii proceduralnych o technicznym w istocie znaczeniu, niewymagających podjęcia przez adresatów szczególnych działań związanych z przygotowaniem się do stosowania zmienionych przepisów, jednocześnie zaś za możliwie pilnym wejściem w życie ustawy przemawia konieczność jak najszybszego dostosowania stanu prawnego do skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Wobec powyższego spełnione są przesłanki dopuszczalności zastosowania krótszego niż 14-dniowy okresu *vacatio legis*, określone w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523, z późn. zm.).

Wejście w życie projektowanych regulacji nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przedmiot projektowanych regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.